

Providing a Model for Promoting Sports Ethics using Codes of Ethics for Sports Coaches

Iman Shirzad¹ , Hiwa Bahramfard² , Ghodratalah Bagheri³

1. Corresponding Author, Department of Management and Accounting, Farabi School, University of Tehran, Tehran, Iran.

E-mail: iman_sh1991@yahoo.com

2. Department of Management and Accounting, Farabi School, University of Tehran, Tehran, Iran.

E-mail: Hiwa_bahramfard@ut.ac.ir

3. Department of Management and Accounting, Farabi School, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: ghbagheri@ut.ac.ir

Article Info	ABSTRACT
Article type: Research Article	Introduction: The purpose of this study was to provide a practical model for promoting sports ethics and developing ethical codes as a behavioral guide for sports coaches. The present study is applied in purpose and a mixed method; and the method of data collection is of field research.
Article history: Received: 20 May 2020 Received in revised form: 19 January 2021 Accepted: 23 January 2021 Published online: 23 August 2023	Methods: To plan codes of ethics for sports coaches, an interview was conducted between 13 people (purposive sampling and snowball technique) from the coaches of sports teams of the Premier League, one and two soccer teams (especially ethical coaches), then a questionnaire extracted from the qualitative interview was required. 30 football coaches were selected. Finally, to determine the appropriateness of the proposed model, a 23-item questionnaire made by the researchers was given to some experts in the field of sports ethics for coaches, and the final model was presented.
Keywords: <i>Coach Ethics,</i> <i>Sports Ethics,</i> <i>Chivalry,</i> <i>Fair Behavior,</i> <i>Ethical Codes.</i>	Results: The findings showed that there are 6 main factors or ethical codes for coaches' sports ethics, which in order of factor loading includes factors related to attention and concentration with a factor load of 0.86 with the highest priority, factors related to justice and fair treatment with a factor load of 84 0.0, factors related to trustworthiness with a factor load of 0.83, factors related to care and responsibility and chivalry with a factor load of 0.70, factors related to technical competence with a factor load of 0.62 and factors related to beliefs and values With a factor load of 0.54, it is the sixth priority.
	Conclusion: Finally, it is suggested that by considering the extracted factors as a practical model, a charter for the ethical codes of sports coaches should be compiled and introduced as a legal norm.

Cite this article: Shirzad, I., Bahramfard, H., & Bagheri, Gh. (2023). Providing a model for promoting sports ethics using codes of ethics for sports coaches. *Sport Management Journal*, 15 (2), 27-41.

DOI: <http://doi.org/10.22059/JSM.2021.296728.2404>

Journal of Sport Management by University of Tehran Press is licensed under
CC BY-NC 4.0 | web site: <https://jrm.ut.ac.ir/> | Email: jrm@ut.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

Coaches with appropriate moral behavior can increase the importance of moral and spiritual behaviors and reduce conflicts, so, due to the lack of clear ethical codes of the professional behavior of coaches, this research aimed to provide a practical model to promote sports ethics according to the codes. It is moral for the sports coaches of the country (Iran).

Methods

The current research is applied in purpose and a mixed method and the method of data collection is of field research. To plan codes of ethics for sports coaches, an interview was conducted between 13 people (purposive sampling and snowball technique) from the coaches of sports teams of the Premier League, one and two soccer teams (especially ethical coaches), then a questionnaire extracted from the qualitative interview was required. 30 football coaches were selected. Finally, to determine the appropriateness of the proposed model, a 23-item questionnaire made by a researcher was given to some experts in the field of sports ethics for coaches, and the final model was presented. Due to the fact that two categories of data were collected in this research, data analysis was done at both qualitative and quantitative levels. To analyze the data, confirmatory factor analysis test (to present the model) and one-sample t test (to determine the degree of fit of the proposed model) were used in SPSS and Lisrel software.

Results

The findings showed that there are 6 main factors or ethical codes for coaches' sports ethics, which in order of factor loading includes factors related to attention and concentration with a factor load of 0.86 with the highest priority, factors related to justice and fair treatment with a factor load of 0.84, factors related to trustworthiness with a factor load of 0.83, factors related to care and responsibility and chivalry with a factor load of 0.70, factors related to technical competence with a factor load of 0.62 and factors related to beliefs and values With a factor load of 0.54, it is the sixth priority. Also, according to the results of the model, it has a good fit. And based on the results of the validation, the model of this research has high suitability and is accepted and approved by experts to promote sports ethics by considering the codes of sports ethics of coaches.

Conclusion

According to the results of the identified codes, it is possible to legalize some ethical behaviors. This action, which is possible through the formulation of ethical resolutions, can be the basis for encouraging athletes in cases of ethical behavior or legal action in cases of violations. Finally, it is suggested that by considering the extracted factors as a practical model, a charter for ethical codes of sports coaches should be developed and introduced as a legal code.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines:

This study complies with ethical guidelines, and in this regard, the following points were observed:

1. A letter of introduction and written permission were obtained from the esteemed research vice-chancellor of the university.
2. Information about the participants in the research was kept confidential.
3. There was no potential threat or danger to the participants of this study.
4. The participation of all people in this study was completely according to their consent, and personal consent was obtained from the participants.
5. Trustworthiness and integrity were observed while collecting data, analyzing data, and reviewing sources.
6. Names of people (researchers) were included in all the products of this research project (articles to be published in journals or presented at conferences).

Funding:

No organization or individual financially supported this study, and all the financial resources were borne by the authors.

Authors' contribution:

All authors discussed the results and contributed to the final manuscript.

Conflict of interest:

All authors announce that there is no conflict of interests.

Acknowledgments:

We are grateful to all the professors who helped me with the writing, judging, and correcting processes of this article.

ارائه مدلی جهت ارتقای اخلاق ورزشی با استفاده از کدهای اخلاقی برای مربیان ورزش

ایمان شیرزاد^۱، هیوا بهرام‌فرد^۲، قدرت‌الله باقری راغب^۳

۱. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکدگان فارابی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: iman_sh1991@yahoo.com
۲. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکدگان فارابی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: Hiwa_bahramfard@ut.ac.ir
۳. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکدگان فارابی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: ghabgheri@ut.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: پژوهشی	مقدمه: هدف از این تحقیق ارائه مدلی کاربردی به‌منظور ارتقای اخلاق ورزشی و تدوین کدهای اخلاقی به‌عنوان راهنمای رفتاری مربیان ورزش است.
تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۲/۳۱	روش پژوهش: پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش آمیخته و نحوه جمع‌آوری داده‌ها میدانی است. برای تدوین کدهای اخلاقی برای مربیان ورزش، مصاحبه‌ای بین ۱۳ نفر (نمونه‌گیری هدفمند و تکنیک گلوله برفی) از مربیان تیم‌های ورزشی لیگ برتر، یک و دوی فوتبال (به‌ویژه مربیان اخلاق‌مدار) انجام، سپس پرسشنامه مستخرج از مصاحبه کیفی در اختیار ۳۰ تن از مربیان فوتبال قرار گرفت. در نهایت برای تعیین تناسب مدل پیشنهادی، پرسشنامه ۲۳ گویه‌ای محقق‌ساخته در اختیار تعدادی از صاحب‌نظران حوزه اخلاق ورزشی ویژه مربیان قرار گرفت و مدل نهایی ارائه شد.
تاریخ بازنگری: ۱۳۹۹/۱۰/۳۰	یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که شش عامل یا کد اخلاقی اصلی برای اخلاق ورزشی مربیان وجود دارد که به‌ترتیب بار عاملی شامل عوامل مرتبط با توجه و تمرکز با بار عاملی ۰/۸۶ دارای بالاترین اولویت، عوامل مرتبط با عدالت و رفتار منصفانه با بار عاملی ۰/۸۴، عوامل مرتبط با امانتداری با بار عاملی ۰/۸۳، عوامل مرتبط با مراقبت و مسئولیت‌پذیری و جوانمردی با بار عاملی ۰/۷۰، عوامل مرتبط با صلاحیت فنی با بار عاملی ۰/۶۲ و عوامل مرتبط با اعتقادات و ارزش‌ها با بار عاملی ۰/۵۴ با اولویت ششم است.
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۱/۰۴	نتیجه‌گیری: در نهایت پیشنهاد می‌شود که با در نظر گرفتن عوامل استخراج‌شده به‌عنوان الگویی کاربردی، منشوری برای کدهای اخلاقی مربیان ورزش تدوین و به‌عنوان ضابطه قانونی معرفی شود.
تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۶/۰۱	
کلیدواژه‌ها: اخلاق مربیان، اخلاق ورزشی، جوانمردی، رفتار منصفانه، کدهای اخلاقی.	
استناد: شیرزاد، ایمان؛ بهرام‌فرد، هیوا و باقری راغب، قدرت‌الله (۱۴۰۲). ارائه مدلی جهت ارتقای اخلاق ورزشی با استفاده از کدهای اخلاقی برای مربیان ورزش. نشریه مدیریت ورزشی، (۲) ۱۵، ۴۱-۲۷.	
DOI: http://doi.org/10.22059/JSM.2021.296728.2404	
این نشریه علمی رایگان است و حق مالکیت فکری خود را بر اساس لایسنس کپی‌رایت کامنز (CC BY-NC 4.0) به نویسندگان واگذار کرده است. آدرس نشریه: https://jsm.ut.ac.ir/ ایمیل: jsm@ut.ac.ir	
ناشر: انتشارات دانشگاه تهران.	© نویسندگان.

مقدمه

ورزش اغلب انتظارات بالا، وفاداری شدید و عرصه‌ای را که لحاظ عاطفی محسوب می‌شود، ترکیب می‌کند تا کسب‌وکاری با ریسک بالا را ایجاد کند. نتیجه یک فرهنگ ورزشی متمرکز بر پیروزی است که از نظر بازیکنان، مربیان و طرفداران، «برنده تمام هزینه‌ها» است. گزارش‌های اخیر از مربیان به‌طور صحیح سوءاستفاده از ورزشکاران، نادیده گرفتن حوادث و استفاده‌های فیزیکی از ورزشکاران (تامسون و دیفن‌بیچ، ۲۰۱۶؛ چادوری و یاماموتو، ۲۰۱۷) به چشم می‌خورد که نمونه‌های متعددی از رفتارهای غیراخلاقی مربی است که همه در ورزش بسیار شایع است.

حتی با اینکه امروزه ورزش قابلیت این را دارد تا در بیشتر مقوله‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و علمی ایفای نقش کند و به‌راستی در جهان کنونی کمتر پدیده‌ای را می‌توان یافت که از چنین ویژگی و قابلیتی برخوردار باشد، این پدیده جهانی امروزه با چالشی جدی روبه‌روست؛ چالشی که ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی را هدف قرار می‌دهد و به‌راحتی نمی‌توان از کنار آن گذشت. این موضوع همان از دست رفتن روح ورزش و اخلاق ورزشی در میان تمام جامعه عظیم ورزش است که شامل ورزشکاران، مربیان، داوران، تماشاگران و رسانه‌های جمعی و مدیران باشگاه‌ها می‌شود. برای تبیین مفهوم اخلاق ورزشی و مسائل مرتبط با آن در ابتدا به تعریف دو واژه اخلاق و ورزش، اشاره‌ای خواهد شد. درباره ماهیت اخلاق تعاریف گوناگونی وجود دارد. اخلاق یعنی نیرو و سرشت درونی انسان، که غیرقابل مشاهده است، اما به‌صورت رفتارهای عینی و قابل مشاهده در انسان‌ها تبلور می‌یابد. برخی صاحب‌نظران از اخلاق به‌عنوان صفات و ویژگی‌های شخصیتی نسبتاً پایدار و استوار در انسان یاد می‌کنند (مسعود، ۱۳۹۰). به‌طور کلی، اخلاق به آن دسته از اصول و مفاهیم ارزشی اشاره دارد که تعیین می‌کنند چه چیزی خوب و پسندیده یا درست است و چه چیز ناپسند و بد یا نادرست است. به‌عبارت دیگر، صفات و ویژگی‌های درونی انسان ممکن است منشأ رفتارهای خوب و پسندیده یا رفتارهای زشت و نکوهیده باشد (رمضانی‌نژاد، ۱۳۸۶). ارزش‌ها پایه و اساس فرهنگ هر جامعه هستند. ارزش‌ها مسیر و جهت مشترکی برای همه افراد و خط‌مشی‌ها و دستورالعمل‌هایی برای رفتار روزانه آنان ارائه می‌کند. امروزه رعایت اخلاق و حفظ ارزش‌های اخلاقی، به‌صورت یکی از مهم‌ترین پدیده‌هایی درآمده است که در بیشتر سازمان‌ها و جوامع مورد توجه قرار می‌گیرد. اخلاق اغلب به مجموعه اصول اخلاقی یا ارزش‌هایی اطلاق می‌شود که رفتار را هدایت می‌کنند (نادریان جهرمی، ۱۳۹۰). دی جرج اخلاق را چنین تعریف می‌کند: اخلاق تلاش نظام‌مند در جهت ایجاد حساسیت در تجارب اخلاقی (وجدانی) در سطح اجتماعی و فردی است، به‌صورتی که قوانینی که باید فرد را هدایت کند، ارزش‌هایی که شایسته تشویق هستند و خصوصیات که لایق گسترش‌اند، تعیین شوند (امیرشاهی و همکاران، ۱۳۸۹).

در تعریف ورزش بیان می‌شود که فعالیت آزادانه و اختیاری که قوانین و مقرراتی بر آن حاکم است و به‌دلیل آنکه نوعی مبارزه بدنی است، نیاز به توانایی بالای بدنی برای برجسته‌تر شدن در رقابت دارد و ورزشکار در این رقابت برای رسیدن به هدف تلاش می‌کند. تعریفی که نزدیک به تعریف بوکسیل است؛ یعنی ورزش فعالیت است اختیاری که در حیطه آزادی شخص قرار دارد. (رعایت قوانین بازی، امنیت بازی و بازی منصفانه، در این بخش جای دارد)؛ توأم با تلاش و مبارزه فیزیکی و مستلزم رقابت است (باکسیل، ۲۰۰۳). اما تربیت بدنی مقوله‌ای است که در برخی جهات از ورزش و تعاریف آن متفاوت به‌نظر می‌رسد (سرمدی و همکاران، ۲۰۱۵). تربیت بدنی بخشی مهم از تعلیم و تربیت است که از طریق حرکات مبتنی بر اصول علمی، جریان رشد و تکامل را در تمام ابعاد وجود انسانی جسمانی، روانی و اخلاقی، تسهیل و هماهنگ کرده و به رشد و شکوفایی استعدادها فرد کمک می‌کند (کلانتری، ۱۳۸۵). هرچند تعریف تربیت بدنی با ورزش بسیار نزدیک به هم به‌نظر می‌رسد، مرزبندی آن تا حدودی مشکل است، شایان ذکر آنکه معنا و مفهوم تربیت بدنی نسبت به ورزش گسترده‌تر و عمومی‌تر بوده و اهداف آن تندرستی و سلامتی است، درحالی‌که ورزش بیشتر جنبه رقابتی و

1. win-at-all-costs

2. Thompson & Dieffenbach

3. Chidori & Yamamoto

4. Di Gorge

5. Boxil

حرفه‌ای دارد. اما اخلاق ورزشی چیست؟ اخلاق ورزشی به معنای توجه به ویژگی‌های نیک مردانگی، رقابت منصفانه و جوانمردانه به مفهوم رعایت عدالت و مشارکت در ورزش بر مبنای اعتقادات دینی و قانونی است. منظور از اخلاق ورزشی، شاخص‌ها و صفات اخلاقی است که قهرمانان در حوزه رشته ورزشی خود از نظر مقررات فنی و اخلاقی به رعایت آنها ملزم شده‌اند، عدم رعایت آنها عواقب منفی دارد، از جمله این صفات، حفظ رفتار خود هنگام رقابت و خشم، ارائه بازی جوانمردانه یا به‌طور کلی همان ویژگی‌هایی است که قهرمان را به یک پهلوان تبدیل می‌کند (صبوری، ۱۳۸۳).

افراد مختلفی در عرصه ورزش فعالیت دارند که در این بین مربیگری مهم‌ترین عامل در حوزه ورزش و تربیت بدنی است. در بیشتر برنامه‌های مدیریت ورزش، به نقش باارزش مربیان توجه کافی نشده است. در اثبات اهمیت کارآمدی مربیان، پژوهشگران نشان داده‌اند که بازیکنان تیم‌های موفق اغلب طی هدایت دقیق مربی، به بالاترین حد اعتمادبه‌نفس، انگیزه، خودباوری و احساس توانمندی برای برد رسیده‌اند (بخششی و همکاران، ۱۳۹۱). بررسی مفاهیم و باورهای ارزشی مربیان و چگونگی تصمیم‌گیری آنان در شرایط دشوار اخلاقی، کمک شایانی به بهبود رفتارهای مربیان در تمام عرصه‌های ورزشی و اجتماعی می‌کند. همچنین با بهبود رفتارهای مربیان به‌عنوان بخشی از جامعه ورزشی، شاهد توسعه ورزش در راستای تربیت افرادی با اصول و ارزش‌های فردی مطلوب خواهیم بود که همین مسئله، رشد و توسعه جامعه را در بر خواهد داشت. بیشتر مطالعاتی که موضوعات اخلاقی را در ورزش بررسی کرده‌اند، بر جنبه‌های منفی اخلاق متمرکز شده‌اند؛ موضوعاتی چون تهاجم و پرخاشگری به حریف مقابل، بازی ناجوانمردانه، مشروعیت ادراکی رفتار تهاجمی و تأیید اعمال پرخاشگرانه از این جمله هستند (استفان، ۲۰۰۱).

وظیفه مربیان در قالب اخلاقی، تربیت اخلاقی ورزشکاران است. آموزش مستقیم، الگوسازی، تقلید و تقویت، نقش مهمی در تربیت اخلاقی دارند (بهرام فرد و همکاران، ۱۳۹۵؛ داووی، ۱۳۸۵). در واقع، دشواری در طراحی وضعیت‌ها و موقعیت‌ها و تلاش طبیعی افراد برای نشان دادن چهره‌ای مثبت و اخلاقی از خویشتن، چالشی است که انجام تحقیقات در حوزه اخلاق ورزشی را با مشکل روبه‌رو ساخته است. فورسیت‌در گزارش خود عنوان کرده است که تحقیقات اندکی در خصوص اخلاقی بودن تصمیم‌گیری‌ها در محیط‌های ورزشی انجام گرفته است (شجاعی و احسانی، ۲۰۱۳). پارک و استول^۳ (۲۰۰۵) معتقدند از نظر تئوری‌های مختلف، تفاوت در تصمیم‌گیری اخلاقی به دلایل روان‌سنجی، تحول شناختی و یادگیری اجتماعی است. چامتون (۱۹۸۸)، لاتا (۲۰۰۶) و مور (۲۰۰۳) گزارش کرده‌اند که هرچند نارسایی تلاش‌های مربوط به تدوین رویکردها و روش‌های تربیت اخلاقی و ارزشی، خود ناشی از کاستی‌های نظام آموزشی در برخی کشورهای جهان است، که جهت‌گیری خاص اخلاقی و ارزشی (دینی، مذهبی) دارند و تربیت اخلاقی و ارزشی را تنها به‌صورت یک برنامه مجزا مورد توجه قرار می‌دهند، اما این نارسایی بیشتر معلول ابهام و تردیدی است که بسیاری از مربیان و صاحب‌نظران تربیتی نسبت به اصل تربیت اخلاقی و ارزشی دارند. بسیاری از مربیان تربیتی، از اساس تعلیم و تربیت اخلاقی و ارزشی را متضمن نوعی رفتار ریاکارانه و مصنوعی می‌دانند. عده‌ای نیز تربیت اخلاقی را نوعی فقدان آزادی فرد و مانعی بر سر راه ایجاد یک جامعه دموکراتیک تلقی کرده‌اند و ایجاد جامعه مدنی و دموکراتیک را با تحقق ارزش‌ها و تربیت اخلاقی، به‌خصوص تربیت اخلاقی و ارزشی دینی در تضاد دیده‌اند (سیگل، ۲۰۱۳).

یکی از راه‌های مؤثر در اعمال تربیت اخلاقی، رعایت کدهای اخلاقی به‌عنوان یک ضابطه برای مربیان ورزش است. اعمال کدهای اخلاقی در یک سازمان علاوه بر نتایج مثبت مادی و اجتماعی که در پی دارد، به‌منظور حرمت و هویت انسانی و تقویت آن جهت تکامل بشر به‌کار گرفته می‌شود. از سوی دیگر ارزشی بودن اخلاق حرفه‌ای موجب تعادل و توافق دو بعد مادی و غیرمادی انسان می‌شود. از این‌رو اخلاق حرفه‌ای علاوه بر باید‌ها و نبایدهای ارتباطی که مطرح می‌سازد و اهداف سازمانی را دنبال می‌کند، به ایجاد حریم امن انسانی و تقویت انسانیت و اخلاق متعالی همت می‌گمارد. یافته‌های تحقیقات مختلف ده‌ها کد اخلاقی را برای مربیان ذکر کرده‌اند که از

1. Stephens

2. Forsit

3. Park & Stoel

4. Siegel

جمله وجود حس مسئولیت‌پذیری مربیان و اشتیاق و تلاش وافر آنان برای ارائه آموزش‌های لازم در باشگاه‌ها سبب آموزش بهتر و سریع‌تر ورزشکاران می‌شود (هرمنسون^۱ و همکاران، ۲۰۱۷). همچنین مسئولیت‌پذیر بودن سبب انجام بهتر و صحیح‌تر کارها می‌شود. اشخاص مسئولیت‌پذیر به علت پاسخگو بودن قابل اعتمادترند (سیدعامری، ۱۳۹۴).

در پژوهش روح‌نواز (۱۳۹۸) بین اخلاق حرفه‌ای مربیان ورزشی با مؤلفه‌های ویژگی شخصیتی (رنجوری، برون‌گرایی، تطابق، گشودگی و وظیفه‌سازمانی) رابطه معناداری مشاهده شد. همچنین بین هریک از مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای (مسئولیت‌پذیری، صادق بودن، عدالت و انصاف، احترام به دیگران، همدردی با دیگران، رعایت احترام و وفاداری) رابطه معناداری وجود دارد. در پژوهشی دیگر خسروی‌زاده و همکاران (۱۳۹۸)، هشت عامل توکل به خدا، ورزش جوانمردانه، میهن‌دوستی، صداقت، قانون‌پذیری و سلامت کار، انسجام و همدلی، امانتداری و شجاعت، شفافیت مالی و روابط سالم را به‌عنوان عامل‌های منشور اخلاقی مربیان شناسایی و تأیید کردند. در پژوهش شاهی‌آوینی و همکاران (۱۳۹۳) در مورد نظامنامه اخلاقی مربیان ایروبیک شهر تهران عامل‌هایی مانند احترام، مهارت حرفه‌ای، صداقت، مسئولیت‌پذیری، آگاهی و عدالت تأیید شدند. همچنین با توجه به نتایج انصاری و همکاران (۱۳۹۱) مربی صادق مخالف ریاکاری و دورویی است، به ندای وجدان خود گوش فرا می‌دهد، در همه حال به شرافتمندی توجه می‌کند؛ شجاع و باشهامت است. وجود چنین مربیانی در باشگاه ورزشی که دارای ثبات رفتاری، پایبند بودن به تعهدات و روراست بودن با خود در ارائه الگو و نشان دادن راه درست به ورزشکاران است، سبب دلگرمی و تشویق ورزشکاران در زمینه همکاری بیشتر با باشگاه ورزشی خواهد شد (انصاری و همکاران، ۱۳۹۱). تبعیض از دیگر کدهای اخلاق ورزشی مربیان محسوب می‌شود. تبعیض و عدم رعایت مساوات در محبت و توجه به ورزشکاران موجب ناراحتی روانی و دزدگی آنها از یکدیگر و مربیان می‌شود (بای و همکاران، ۱۳۹۴). ارتباط و رعایت احترام متقابل از کدهای اخلاقی ورزشی مربیان و ورزشکاران است. ایمانی‌پور (۱۳۹۱) بیان می‌کند که رعایت موازین اخلاقی از سوی مربیان موجب ایجاد پیوند قوی میان دو طرف می‌شود و عامل مهمی در اقدامات آتی ورزشکار است. بنابراین زمانی که ورزشکار رفتار با احترامی دریافت می‌کند، وی نیز برای مربی احترام قائل خواهد بود، در نتیجه ارتباط عاطفی قوی بین مربی و ورزشکار ایجاد می‌شود و به استمرار رابطه با باشگاه منجر خواهد شد. همچنین رعایت هنجارهای اجتماعی و اعتقادات فرهنگی-اجتماعی از مهم‌ترین کدهای اخلاقی است که در تحقیقات گذشته به آن اشاره شده است. اعتقاد به ارزش‌ها و اهداف سازمان و هنجارهای اجتماعی در جامعه، احساس مقبولیت اجتماعی بالاتری را برای مربیان ایجاد خواهد کرد که این الزام اخلاقی سبب تمایل قلبی و احساس نیاز به ماندن در باشگاهی را که به هنجارهای اجتماعی پایبند بوده و برای ارزش‌های فردی و اجتماعی اهمیت قائل است، افزایش می‌دهد (امیری، ۱۳۹۳).

نتایج این تحقیق با نتایج والتر^۲ و همکاران (۲۰۱۲) که رفتار قانونمند و اخلاقی مربیان را مرتبط با بهبود عملکرد ورزشی ورزشکاران بیان کردند، همسوست. در این زمینه باید بیان کرد که ورزش به سبب کاربردهای بسیاری که دارد، افراد را تحت تأثیر جذابیت‌های خود قرار می‌دهد و سبب فراموشی اصل کار می‌شود. پیشرفت و توسعه نیازمند الگوست و الگو نیازمند نظم است و هر نظمی نیز مبتنی بر قانون مرتبط است. کلیموا و سمادوا^۳ (۲۰۱۳) که نشانه‌ای نه فقط دادند به روزرسانی و اصلاح اول اخلاق حرفه به‌عنوان یک دانش و مهارت، بلکه یک فعالیت ارتباطی و ارزش اجتماعی محسوب می‌شود. در تحلیل این بخش باید گفت که در جمع مربیان همه نوع مربی یافت می‌شود و به‌درستی نمی‌توان ادعا کرد که تمام آنها از شرایط مربی خوب برخوردارند. در میان آنها مربیانی هستند که با تمام وجود به کار و حرفه خود علاقه‌مندند و حضور آنها در این جمع تنها به‌خاطر دوست داشتن آن و خدمت و پرورش بازیکنان است. آنان شرایط لازم را قبلاً کسب کرده یا با جدیت تمام در راه تحصیل آن‌اند (فتاح‌پور مرنندی و همکاران، ۱۳۹۵). در گزارش روزا^۴ (۲۰۱۵) کدهای عملکرد و موفقیت، قوانین و مقررات، فرصت‌های برابر، احترام، سلامتی، لذت از تلاش، بازی منصفانه، احترام به دیگران، تلاش برای برتری و تعادل بین بدن، عقل و ذهن در ورزش پرتغال مطرح شده‌اند. کدهای اخلاقی انجمن مربیگری کانادا عبارت از ایمنی فعالیت‌های

1. Hermanson

2. Walters

3. Klimova & Semradova

4. Rosa

جسمانی و سلامتی ورزشکاران، مسئولیت مربیگری، انسجام در ارتباطات با دیگران، احترام به ورزشکاران و ورزش شرافتمندانه بوده‌اند (جانسون و همکاران، ۲۰۱۶). از سوی دیگر کدهای اخلاقی ورزش ایالات متحده آمریکا (۲۰۱۶) شامل شایستگی، انسجام، مسئولیت حرفه‌ای، احترام و توجه به رفاه شرکت‌کنندگان و مربیگری متعهدانه بوده است (کروکت، ۲۰۱۶).

مربیان با رفتار اخلاقی مناسب، می‌توانند اهمیت رفتارهای اخلاقی و معنوی را افزایش دهند و نیز به ورزشکاران کمک کنند تا مسئولیت‌پذیری، احترام، کار گروهی، پاسخگویی، مهارت‌های مدیریت زمانی، تشخیص درست از نادرست، نحوه کنار آمدن با شکست و موفقیت و نحوه انجام کارهای درست با وجود فشارهای اجتماعی و تأثیر شرایط دیگر را در خود تقویت کنند (وودن و جامیسون، ۱۹۹۷). رفتار غیرحرفه‌ای و بی‌اخلاقی مربیان می‌تواند مانعی بر عشق و علاقه ورزشکار به باشگاه ورزشی باشد و وی را از فعالیت در باشگاه طرد کند. همچنین با توجه به نقش مهم مربیان در موفقیت تیم‌های ورزشی، برای پیروزی در صحنه رقابت‌ها، باید به بررسی عوامل موفقیت‌زای آنان از جمله توانایی برقراری ارتباطات صمیمی با بازیکنان و دیگر اعضای تیم، ایجاد همدلی، کنترل احساسات خود و سایر اعضای تیم و روش‌های به‌کار گرفته‌شده برای حل اختلاف و تعارضات از سوی آنها پرداخت. با توجه به اینکه متأسفانه ذهنیت مربیان ورزش کشور از ورزش تنها به ورزش قهرمانی و حرفه‌ای خلاصه می‌شود و از ارکان دیگر آن مانند توجه به اخلاق حرفه‌ای و آموزش آن به ورزشکاران غافل‌اند، بنابراین تحقیق در زمینه نقش رفتار اخلاقی و اخلاق حرفه‌ای مربیان باشگاه‌های ورزشی و ارائه کدهای اخلاقی برای مربیان مهم و ارزشمند است. متأسفانه کدهای اخلاقی قابل قبولی وجود ندارد و در تحقیقات صورت‌گرفته هیچ کمکی به استانداردسازی این کدها وجود ندارد و تعداد کمی از سیاست‌های اجرایی واضح وجود دارد. همان‌طور که کاسیدی و همکاران (۲۰۰۸) اشاره کرده‌اند، این کدها اغلب بر اساس مسائل جاری ایجاد شده و به «چه چیزی نباید»^۱ در مربیگری مربوط است. علاوه بر این، اجرای کدهای اخلاقی اغلب به مواردی که بیشترین تخلف را دارند، محدود می‌شود. پس طبیعت پیچیدگی مربیگری، محدودیت استفاده از چنین کدهایی است، از این‌رو یک مدل آموزش اخلاق ورزشی باید مبتنی بر ارزش باشد (هاردمن و همکاران، ۲۰۱۰). در تحقیقات گذشته بیشتر سعی شده کدهای اخلاقی ارائه‌شده از سوی سازمان‌های بین‌المللی ورزشی آزمون شود که با توجه به اینکه این کدها از رشته‌ای به رشته‌ای دیگر و از فرهنگی به فرهنگ دیگر متفاوت است، نیاز به بومی‌سازی و همچنین جامع کردن برای تمامی مربیان به‌خصوص مربیان فوتبال دارای ضرورت ویژه است، چراکه شناخت این کدها سبب خواهد شد یک استاندارد رفتاری برای مربیان تعریف شود که تخطی از آن موجب مجازات یا تنبیه فرد متخاطی شود. برای رسیدن به این هدف و دستیابی به مدلی جامع، کاربردی و ارزشی که شامل زوایای کامل بایدها و نبایدهای مربیگری باشد، انجام تحقیق کیفی-کمی با در نظر گرفتن زوایای نگرشی مربیان و صلاحیت‌های فنی آنان دارای ضرورت است، از این‌رو این پژوهش در پی ارائه الگویی کاربردی جهت ارتقای اخلاق ورزشی با توجه به کدهای اخلاقی برای مربیان ورزش کشور است.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر نحوه اجرا آمیخته کمی-کیفی و پیمایشی و نحوه جمع‌آوری داده‌ها میدانی است. همچنین از نظر داده‌ها در زمره پژوهش‌های آمیخته، طرح اکتشافی متوالی قرار دارد. از آنجا که در این پژوهش از داده‌های کیفی (حاصل از مصاحبه و بررسی متون) برای تهیه ابزار کمی (پرسشنامه اخلاق ورزشی) و به‌عنوان مکمل بخش کمی (پیش از شروع بخش اصلی و برای شناسایی متغیرها و گویه‌های پرسشنامه) استفاده شد و به بخش کمی وزن بیشتری داده می‌شود، برای تکمیل کدهای اخلاقی برای

1. Johansson

2. Crocket

3. Wooden & Jamison

4. Jones

5. what not to do

6. Hardman

مربیان ورزش، مصاحبه‌ای بین ۱۳ از مربیان تیم‌های ورزشی لیگ برتر به نمونه‌گیری هدفمند و تکنیک گلوله‌برفی، یک و دوی فوتبال (به‌ویژه مربیان اخلاق مدار) به عنوان ملاک انتخاب شدند (مربیان اخلاق مدار) به‌عنوان ملاک انتخاب شدند تا با فهرست کدهای اخلاق ورزشی ویژه مربیان مستخرج از متون مرتبط، تکمیل و تعدیل شود. در نهایت برای تعیین تناسب مدل پیشنهادی، پرسشنامه‌ای محقق ساخته در اختیار ۱۰ نفر از صاحب‌نظران حوزه اخلاق ورزشی ویژه مربیان قرار گرفت و پس از اعمال اصلاحات پیشنهادی، مدل نهایی ارائه شد.

مراحل جمع‌آوری اطلاعات و ساخت پرسشنامه نهایی: در ابتدا ادبیات نظری تحقیق و پیشینه به‌دقت بررسی و تجزیه و تحلیل شد. سپس با رجوع به مربیان لیگ برتر، یک و دوی فوتبال ایران به روش ترکیبی هدفمند و گلوله‌برفی با طرح مصاحبه نیمه‌ساختارمند، نظر ۱۳ نفر از مربیان در مورد شاخص‌ها و مؤلفه‌های مؤثر بر اخلاق ورزشی مربیان ثبت شد. این افراد موارد بسیاری را برشمردند و درباره هر کدام توضیحاتی دادند که لابه‌لای توضیحات ایشان هم سؤالاتی برای محقق به‌وجود آمد و هم موارد بسیاری برشمرده شد. در نهایت محقق با اعتماد به اینکه به حد اشباع به روش گلوله‌برفی از نظر دست یافتن به عوامل مورد نیاز (بنا به تکراری بودن نظریات مصاحبه با مربیان، نظرهای را به صورت اجمالی نوشته سپس کدبندی کردند و پس از تلخیص مطالب دسته‌بندی شدند.

مرحله سوم مرتبط با شیوه کدگذاری باز، محوری و انتخابی مقوله‌های برگرفته از مصاحبه و تلفیق با مقوله‌های پیشینه تحقیق است. کدگذاری باز با استفاده از خرد کردن، مقایسه کردن، مفهوم‌پردازی و مقوله‌بندی داده‌های حاصل از مصاحبه با خبرگان مقوله‌ها و مؤلفه‌ها مشخص شد و در کدگذاری محوری پیوند بین مقوله‌ها صورت گرفت و در کدگذاری انتخابی مقوله هسته به‌طور منظم و ارتباط دادن آن با سایر مقوله‌ها، اعتبار بخشیدن به روابط و پر کردن جاهای خالی با مقوله‌هایی که نیاز به اصلاح و گسترش دارند، صورت گرفت. در مرحله چهارم عوامل استخراج‌شده از منابع کتابخانه‌ای و نظرهای مربیان ورزشی به‌ترتیب مرتب و موارد تکراری و مشابه حذف و موارد نهایی که شامل ۲۸ گویه بود استخراج شد و به‌صورت یک پرسشنامه درآمد. پرسشنامه پژوهش حاضر بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای (۵ خیلی خوب، ۴ خوب، ۳ متوسط، ۲ ضعیف و ۱ خیلی ضعیف) تهیه و تنظیم شده است. این پرسشنامه دارای ۲۸ گویه است که برای سنجش اخلاق ورزشی با در نظر گرفتن کدهای اخلاقی بین‌المللی در عرصه ورزش به کار گرفته شده است. سپس در بین مربیان لیگ برتر، دسته یک و دسته دوی فوتبال ایران توزیع که در مجموع ۳۰ پرسشنامه گردآوری شد.

تحلیل عاملی اکتشافی روی پرسشنامه ۲۸ گویه‌ای ابعاد اخلاق ورزشی در چند مرحله انجام گرفت، به‌طوری‌که بر اساس نتایج در صورتی که میزان اشتراک استخراجی آن کمتر از ۰/۵ برآورد شده بود، ازین‌رو دو گویه که دارای بار عاملی کمتر از ۰/۴ بودند، از پرسشنامه حذف شد و در نهایت پرسشنامه ۲۳ گویه‌ای تحلیل نهایی شد. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی بر روی گویه‌های باقیمانده نشان می‌دهد که میزان آزمون کیسرها (شاخص کفایت نمونه‌گیری) برابر ۰/۷۸۶، مقدار آزمون بارتلت برابر ۰/۰۰۱ با درجه آزادی ۲۵۳ و سطح معناداری ۰/۰۵ است. در تحلیل عاملی شاخص کفایت نمونه‌گیری باید دست‌کم ۰/۷ و ترجیحاً بالاتر از آن باشد. این شاخص در دامنه صفر تا یک قرار دارد. اگر مقدار شاخص نزدیک به یک باشد، داده‌های موردنظر برای تحلیل عاملی مناسب‌اند. همچنین نتیجه آزمون کرویت بارتلت باید از لحاظ آماری معنادار باشد. بنابراین مقادیر کفایت حجم نمونه جهت تحلیل عاملی و قابلیت عامل شدن سؤالات را تأیید می‌کند. بنابراین نتایج تحلیل عاملی به شیوه واریانسیس نشان می‌دهد که پس از ۷ بار چرخش، بهترین راه‌حل عاملی دارای شش عامل است و میزان واریانس تبیین‌شده از طریق این عوامل برابر با ۷۱/۰۰۷ درصد است. بنابراین اخلاق ورزشی دارای شش بعد است.

جدول ۱. نتایج آزمون KMO و بارتلت

KMO شاخص کفایت اندازه‌گیری		کدهای اخلاقی
		۰/۷۸۶
آزمون کرویت بارتلت	خی دو	۲۶۵۸/۶۲
	درجه آزادی	۲۵۳
	Sig.	۰/۰۰۱

به منظور بررسی و تأیید روایی اخلاق ورزشی مربیان بر اساس ابعاد و گویه‌های استخراج شده از تحلیل عاملی اکتشافی از مدل تحلیل عاملی مرتبه دوم استفاده شد، شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی مرتبه دوم اخلاق ورزشی مربیان در حد مجاز قرار دارد و در مجموع حاکی از برازش قابل قبول هریک از مدل‌هاست. بار عاملی به دست آمده برای هریک از ابعاد و گویه‌ها از مقدار قابل قبول (۰/۵) بالاتر است، که این امر مؤید آن است که روایی پرسشنامه اخلاق ورزشی در حد قابل قبول و مورد تأیید است.

جدول ۲. میزان آلفای کرونباخ برای پرسشنامه تحقیق

متغیرها	شماره گویه‌ها	تعداد گویه	آلفای کرونباخ
صلاحیت فنی	۱ تا ۳	۳	۰/۷۵۶
امانتداری	۴ تا ۶	۳	۰/۷۵۶
توجه و تمرکز	۷ تا ۱۱	۵	۰/۸۲۶
عدالت	۱۲ تا ۱۴	۳	۰/۷۵۳
مراقبت و مسئولیت‌پذیری	۱۵ تا ۱۹	۵	۰/۷۵۹
اعتقادات	۲۰ تا ۲۳	۴	۰/۸۰۴

همان‌طور که جدول ۲ نشان می‌دهد ضریب آلفای به دست آمده برای ابعاد اخلاق ورزشی و همچنین کل پرسشنامه اخلاق ورزشی مربیان بالاتر از ۰/۷۰ است و این موضوع نشان‌دهنده همبستگی درونی بین متغیرها برای سنجش مفاهیم مورد نظر است و می‌توان گفت که پرسش‌های مورد نظر همگی یک متغیر را اندازه‌گیری می‌کنند. بنابراین پرسشنامه ابعاد اخلاق ورزشی مربیان و همچنین کل اخلاق ورزشی از پایایی لازم برخوردار است.

با توجه به اینکه در این پژوهش دو دسته داده جمع‌آوری شد، تجزیه و تحلیل داده‌ها هم در دو سطح کیفی و کمی انجام گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل عاملی تأییدی (به منظور ارائه مدل) و از آزمون t تک‌نمونه‌ای (برای تعیین درجه تناسب مدل پیشنهادی) در نرم‌افزارهای *Sps* و لیزرل استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

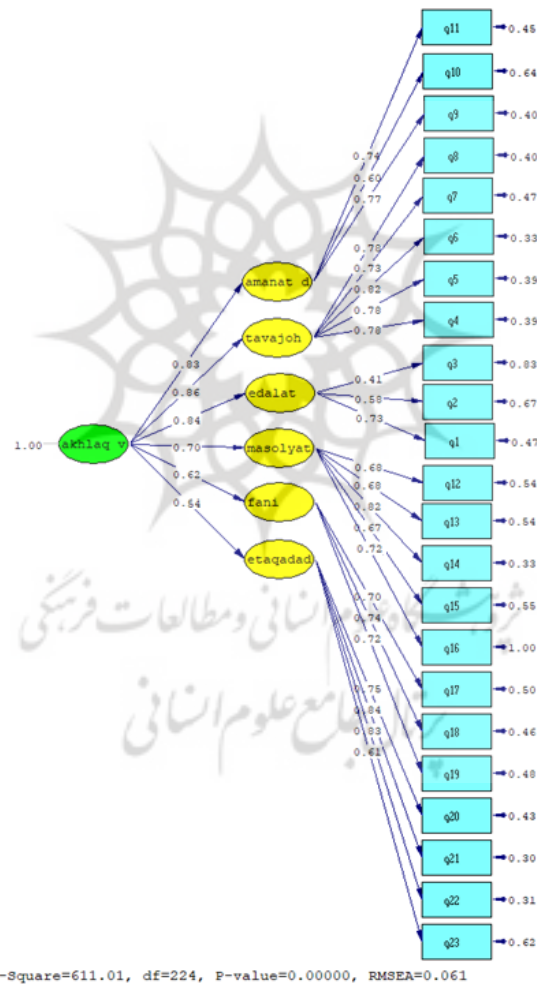
مدل‌یابی معادلات ساختاری یک تکنیک تحلیل چندمتغیری بسیار کلی و نیرومند از خانواده رگرسیون چندمتغیری و به بیان دقیق‌تر بسط مدل خطی کلی است که به پژوهشگر امکان می‌دهد مجموعه‌ای از معادلات رگرسیون را همزمان مورد آزمون قرار دهد. پیش از آزمون مدل پژوهش به منظور ایجاد مدل برازنده و قابل قبول و تعیین این موضوع که آیا شاخص‌ها به خوبی سازه نظری زیربنایی را اندازه‌گیری می‌کنند، تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از تکنیک مدل‌یابی معادله ساختاری با کاربرد بسته نرم‌افزاری لیزرل اجرا شد. با توجه به ادبیات

موضوع، مصاحبه‌ها و همچنین نتایج تحلیل اکتشافی، برای اخلاق ورزشی با توجه به کدهای اخلاقی مربیان شش بُعد شناسایی و استخراج شد که برای تعیین ساختار عاملی و تأیید روایی هر یک این متغیرها از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد.

الف) مدل در حالت برآورد استاندارد: مدل در حالت برآورد استاندارد بارهای عاملی هر یک از ابعاد اخلاق ورزشی مربیان و گویه‌های مربوط را نشان می‌دهد. همان‌طور که در شکل مشخص است بار عاملی همه ابعاد و گویه‌ها از ۰/۵ بیشتر است و در حد قابل قبولی قرار دارد.

- در بین ابعاد اخلاق ورزشی مربیان بیشترین بار عاملی مربوط به توجه و تمرکز (۰/۸۶) و کمترین بار عاملی مربوط به اعتقادات (۰/۵۴) است.

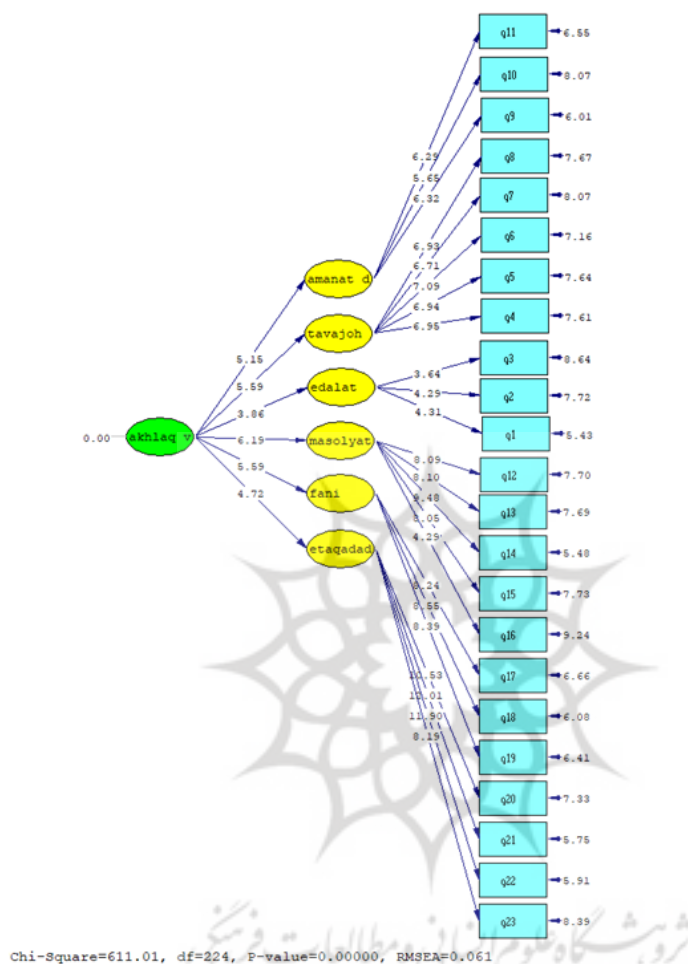
- در بین گویه‌های در نظر گرفته شده برای اندازه‌گیری اخلاق ورزشی مربیان، بیشترین بار عاملی مربوط به $q21$ (۰/۸۴) و کمترین بار عاملی مربوط به گویه $q3$ (۰/۴۱) است.

شکل ۱. مدل تحلیل عاملی مرتبه دوم برای اخلاق ورزشی مربیان در حالت برآورد استاندارد

ب) مدل در حالت معناداری: شکل ۲ مدل تحلیل عاملی مرتبه دوم برای اخلاق ورزشی مربیان را در حالت ضرایب معناداری نشان می‌دهد. اعداد موجود بر روی مسیرها بیانگر مقدار آماره t است. با توجه به اینکه تمامی مقادیر آماره t مسیرها بزرگ‌تر از ۱/۹۶ هستند، بنابراین ارتباط معناداری بین هر یک از ابعاد شش‌گانه با اخلاق ورزشی و همچنین بین هر گویه با بعد مربوط به آن وجود دارد. شایان ذکر

است که مسیرهای حذف شده مدل در حالت معناداری مربوط به پارامترهایی هستند که در برآورد مدل تثبیت شده‌اند و در دیاگرام مسیر در حالت ضرایب استاندارد با رنگ خاکستری نشان داده می‌شوند. از این رو مقدار t برای آنها محاسبه نمی‌شود. به همین دلیل از دیاگرام مسیر در حالت معناداری حذف شده‌اند.

شکل ۲. مدل تحلیل عاملی مرتبه دوم برای اخلاق ورزشی مربیان در حالت معناداری

جدول ۳ شاخص‌های برازش تحلیل عاملی مرتبه دوم برای اخلاق ورزشی مربیان را نشان می‌دهد.

جدول ۳. شاخص‌های برازش مربوط به مدل تحلیل عاملی مرتبه دوم برای اخلاق ورزشی مربیان

نام شاخص	حد مجاز	برآوردها
df/	کمتر از ۵	۰/۳۶۶
RMSEA	کمتر از ۰/۰۸	۰/۶۱
GFI	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۱
AGFI	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۱
NFI	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۲
NNFI	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۱

SRMR	کمتر از ۰/۰۵	۰/۰۴۸
CFI	بالاتر از ۰/۹	۰/۹۴
نتیجه	برازش قابل قبول	

خروجی لیزرل در ارتباط با شاخص‌های برازش تحلیل عاملی مرتبه دوم اخلاق ورزشی مربیان در مجموع حاکی از برازش قابل قبول مدل است.

برای تعیین تناسب مدل از یک نمونه دهنفری از استادان دانشکده‌های تربیت بدنی و افراد صاحب‌نظر در حوزه اخلاق ورزشی مدل و عوامل استخراج‌شده بررسی و پس از جمع‌آوری پرسشنامه تناسب مدل با استفاده از آزمون t تک‌نمونه‌ای وضعیت مدل سنجش شد که با توجه به نتایج تناسب مدل، میزان آماره معناداری در تمامی گویه‌های تحقیق (عوامل، ابعاد و نظریه‌ها) کمتر از ۰/۰۵ است ($sig > 0/05$). از این رو مدل این تحقیق دارای تناسب بالاست و برای ارتقای اخلاق ورزشی با در نظر گرفتن کدهای اخلاق ورزشی مربیان مورد قبول و تأیید افراد متخصص است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش ارائه مدلی جامع و کاربردی برای ارتقای سطح اخلاق ورزشی مربیان ورزشی با لحاظ کردن کدهای اخلاق بین‌المللی در ورزش است. فدراسیون‌های ورزشی، باشگاه‌ها و مربیان با در نظر گرفتن عوامل مستخرج از این پژوهش و ارائه راهکارهای عملیاتی و برنامه‌ریزی آموزش و توسعه راهبردی مربیان با توجه به این عوامل می‌توانند اخلاق حرفه‌ای ورزشی مربیان را ارتقا دهند و در مواهب آن چه در سطح توسعه اخلاق ورزشی و جوانمردی در بین ورزشکاران و چه توسعه توانایی‌های فنی تیم خود بهره‌مند شوند. هدف از معرفی کدهای اخلاقی به‌عنوان یک شاخص این است که کدهای اخلاقی با توجه به ارزش‌های پذیرفته‌شده تعیین می‌شوند که ریشه در فرهنگ و باورهای اجتماعی دارند. شاخص‌ها به‌طور معمول بیان‌کننده انتظارات اخلاقی از یک بازیکن یا مربی و حتی سایر عناصر مرتبط با ورزش است. شاخص‌ها می‌توانند امکان قانونمند کردن برخی رفتارهای اخلاق را فراهم کنند. این اقدام که از طریق تدوین مرامنامه‌های اخلاقی امکان‌پذیر است، می‌تواند زمینه‌ساز تشویق ورزشکار در مواقع بروز رفتار اخلاقی و یا برخورد قانونی در مواقع تخلف باشد. با توجه به یافته‌های این پژوهش، مدل اخلاق ورزشی مربیان دارای شش بعد است که به‌ترتیب بار عاملی شامل:

عوامل مرتبط با توجه و تمرکز با بار عاملی ۰/۸۶ دارای بالاترین اولویت است که شامل گویه‌های توجه به ورزشکاران، توجه به تصمیمات، توجه به قوانین، توجه به وعده‌ها و توجه به تعهدات است. این عامل در بعد عوامل مرتبط با روابط با بازیکنان و عوامل تیم و بعد عوامل مرتبط با قوانین و ضوابط را شامل می‌شود که هر دو هم در موفقیت تیمی و هم بهبود وجهه مربیان مؤثرند. این یافته با نتایج والتر و همکاران (۲۰۱۲) که رفتار قانونمند و اخلاقی مربیان را مرتبط با بهبود عملکرد ورزشی ورزشکاران بیان کرد، همسوست. در این زمینه باید گفت که ورزش به‌سبب کاربردهای بسیاری که دارد، افراد را تحت تأثیر جذابیت‌های خود قرار می‌دهد و سبب فراموشی اصل کار می‌شود، پیشرفت و توسعه نیازمند الگو نیازمند نظم است و هر نظامی نیز مبتنی بر قانون مرتبط است. همچنین منظمی (۱۳۹۳) بیان می‌کند که در زمینه مناسبات انسانی برای مربیان (توجه)، شاید بتوان گفت که برقراری روابط انسانی مطلوب میان افراد، از مهم‌ترین عواملی است که مربیان را برای حصول به اهداف و مقاصدشان یاری می‌دهد. خسروی‌زاده و همکاران (۱۳۹۸) صداقت، سلامت کار، انسجام و همدلی و روابط سالم به‌عنوان عامل‌های منشور اخلاقی مربیان شناسایی و تأیید شدند. شاهی‌آوینی و همکاران (۱۳۹۳) و انجمن ورزش ایالات متحده (۲۰۱۶) احترام و عدالت را جزو کدهای اخلاقی مهم می‌دانند.

عوامل مرتبط با عدالت و رفتار منصفانه با بار عاملی ۰/۸۴ دارای اولویت دوم است که گویه‌های توجه عادلانه به بازیکنان، حفظ عدالت در رفتار با تیم مقابل، حفظ عدالت در ارنج تیم را شامل می‌شود. عدالت از ویژگی‌های مهم رفتار اجتماعی است و حفظ و توسعه

عدالت در برخورد با افراد وجهه اجتماعی افراد را بهبود می‌بخشد. به عقیده چلادورای (۲۰۱۷) عدالت از سه نظر دارای اهمیت است؛ اول به لحاظ اخلاقی، جامعه از یک سازمان انتظار دارد که معیارهای عدالت که مورد توافق کل جامعه است تبعیت شود، چراکه از مدیران به عنوان مسئولان اجتماعی انتظار می‌رود که این معیارها را رعایت کنند؛ دوم به لحاظ تجاری اگر مردم تصور کنند که سازمانی با آنها منصفانه رفتار نمی‌کند، ممکن است آن سازمان و خدماتش را تحریم کنند؛ سوم به لحاظ قانونی نیز اگر مدیران سازمان با کارکنان، مشتریان یا سهامداران خود رفتار منصفانه‌ای نداشته باشند، آنان می‌توانند موارد نقض عدالت توسط مدیران آن سازمان را از طریق مراجع قانونی پیگیری کنند. رفتار منصفانه در ورزش نیز عبارت است از تقدم قائل شدن به عدالت و همکاری در محیط رقابت در ورزش؛ بنابراین تقدم قائل شدن نه تنها مستلزم اجرای قانون و مقررات است، بلکه چیزی فراتر از اجرای قانون را هم دربر می‌گیرد؛ به عبارت دیگر خودداری از برنده شدن به هر قیمتی در مفهوم بازی منصفانه متبادر می‌شود (طالبیان‌نیا و همکاران، ۱۳۸۷). روزا (۲۰۱۵) کدهای بازی منصفانه و احترام به دیگران را مطرح کرده است.

عوامل مرتبط با امانتداری با بار عاملی ۰/۸۳ با اولویت سوم شامل گویه‌های محرمانه نگه‌داشتن اسرار، جلب اعتماد بازیکنان، حفظ حریم خصوصی است. امانتداری در حفظ حریم خصوصی افراد و صداقت در گفتار و رفتار سبب ایجاد روابط سالم میان مربیان و با دیگر افراد می‌شود. بر پایه یافته‌های تحقیق مشاهده می‌شود که راستگویی و صداقت مربیان ورزش که یکی از اصول اصلی و مهم در زمینه مربیگری در ورزش است. از دیگر عوامل بسیار مهم در استحکام روابط دوستی میان آنها و بازیکنان و جلب اعتماد بازیکنان است. خسروی‌زاده و همکاران (۱۳۹۸) امانتداری و شفافیت مالی را جزو کدهای مهم اخلاقی می‌دانند.

عوامل مرتبط با مراقبت و مسئولیت‌پذیری و جوانمردی با بار عاملی ۰/۷۰ دارای اولویت چهارم است که گویه‌های نظارت بر سلامت بازیکنان، مراقبت بر عواطف بازیکنان، مسئول بودن در برابر بازیکنان، مسئول بودن در برابر باشگاه، مسئول بودن در برابر تماشاگران را شامل می‌شود. افزایش مسئولیت‌پذیری و حمایت‌های فیزیکی و روانی از بازیکنان سبب افزایش شاخصه‌های منصفانه می‌شود. این رفتار به معنای یعنی ایثار، از خودگذشتگی، ترجیح منافع گروهی بر منافع فردی و عادلانه بردن حریف است؛ بنابراین عدم اجرای قوانین بازی و آنها را مانعی برای پیروزی دانستن و تقلب به هر نحو ممکن، تعدی از منش ورزشکاری و بازی منصفانه است، نه رفتار جوانمردانه و این نکته وجه تمایز بین شاخص رفتار منصفانه با رفتار جوانمردانه است. روح‌نواز (۱۳۹۸) بر وظیفه سازمانی و مسئولیت‌پذیری، خسروی‌زاده و همکاران (۱۳۹۸)، بر قانون‌پذیری و سلامت کار، شاهی‌آوینی و همکاران (۱۳۹۳) بر مسئولیت‌پذیری، آگاهی و عدالت تأکید کرده‌اند. کدهای اخلاقی انجمن مربیگری کانادا مسئولیت‌پذیری، انسجام در ارتباطات با دیگران و ورزش شرافتمندانه و ورزش ایالات متحده آمریکا (۲۰۱۶) مسئولیت حرفه‌ای را جزو کدهای اخلاقی برشمردند.

عوامل مرتبط با صلاحیت فنی با بار عاملی ۰/۶۲ با اولویت پنجم مواردی چون مهارت مربیگری، توانایی کنترل تیم، مدرک مربیگری را شامل می‌شود. ارتقای سطح دانش و مهارت مربی نشان‌دهنده وجهه و اعتبار مربی است. کلیمو و سمادوا (۲۰۱۳) نشان دادند به روزرسانی و اصلاح اصول اخلاق حرفه‌ای نه فقط یک دانش و مهارت، بلکه یک فعالیت ارتباطی و ارزش اجتماعی محسوب می‌شود؛ بدین معنا که هر اندازه مهارت فنی مربی و دانش او بالاتر باشد، می‌توان انتظار داشت که از اخلاق حرفه‌ای بالاتری برخوردار باشد. شاهی‌آوینی و همکاران (۱۳۹۳) مهارت حرفه‌ای در گزارش روزا (۲۰۱۵) تلاش برای برتری و تعادل بین بدن، علاقه و ذهن در ورزش را مطرح کرده‌اند.

عوامل مرتبط با اعتقادات و ارزش‌ها با بار عاملی ۰/۵۴ با اولویت ششم دارای مواردی چون اعتقادات دینی، پایبندی به اصول و ارزش‌ها، اعتقاد به باشگاه، تعصب روی باشگاه و بازیکنان می‌شود. در مورد نقش ارزش‌ها بر رفتار اخلاقی در ورزش می‌توان به نتایج تحقیق اسمیت (۱۸۸۷) که ارزش را هدفی مهم در زندگی و هنجاری برای رفتار دانست اشاره کرد؛ وی معتقد بود که ارزش‌ها مهم‌ترین و اساسی‌ترین عامل در نظام عقیدتی و نگرش‌های انسان‌هاست. وی همچنین ذکر می‌کند که ارزش‌ها آنقدر قوی و بانفوذند که حتی تعیین‌کننده نوع و سمت و سوی جهت‌گیری‌ها و انتخاب انسان‌ها می‌شوند. ارزش‌هایی که افراد به آنها متصل‌اند، به سبب تأثیر گذاردن بر

رفتار، بدون تردید بازخوردها، نیازها، باورها و تعامل‌های وی را با محیط پیرامونی و اجتماعی تحت تأثیر قرار می‌دهند (به نقل از داویس، ۲۰۱۴). نتایج این یافته با نتایج پژوهش انصاری و همکاران (۱۳۹۱) که اعتقاد دارند اخلاق و رفتار حرفه‌ای، بر اساس اعتقادات و جهان‌بینی حاکم بر هر جامعه شکل می‌گیرد، همسوست (سارا، ۱۳۹۱). روح‌نواز (۱۳۹۸) نیز به احترام به عقاید دینی به‌عنوان کد مهم اخلاقی در ورزش ایران تأکید دارد.

در نهایت پیشنهاد می‌شود با در نظر گرفتن عوامل استخراج‌شده در این تحقیق به‌عنوان الگویی کاربردی، منشوری برای کدهای اخلاقی مربیان ورزش تدوین و با برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی در قالب کارگاه‌ها و سمینارها، با ارائه کلاس‌های کاربردی به‌منظور آشنایی با نمادهای اخلاقی آموزش‌های لازم برای ارتقای اخلاق ورزشی مربیان داده شوند و کدهای اخلاقی به‌عنوان ضابطه قانونی معرفی شود و در نهایت با ارائه پاداش‌هایی برای افراد با بالاترین کدهای اخلاقی مرتبط انگیزه آنان را تقویت کند.

References

- [Amir Shahi, Mir Ahmed and colleagues. \(1389\). Investigating the relationship between salespeople's individual moral philosophy and their ethical decision-making process, Improvement and Transformation Management Studies, 63, 27-62. \(in persian\).](#)
- [Amiri, Jahan. \(2013\). Investigating the relationship between professional ethics and emotional intelligence of coaches with the satisfaction of elite athletes in Lorestan province. Master's thesis of Razi University of Kermanshah, Faculty of Physical Education. \(in persian\).](#)
- [Ansari, Sara., Manouchehr; Hosseini, Ahad; Rahmani Yushanloui, Hossein and Saifi. \(2011\). The effect of compliance with the principles of professional ethics of employees on the loyalty of bank customers. The Quarterly Journal of Ethics in Science and Technology, 6\(9\), 6-56. \(in persian\).](#)
- [Asghar, Amir Hossein, Sokhte Zari, Saeed, Haddadi, Farah, Rostaminejad, Mazhar, Godarzi, Mahmoud, Hafez Ashrafi. \(2013\). Compilation of selection criteria for national volleyball coaches of the country. Applied research in sports management, 2\(2\), 109-118. \(in persian\).](#)
- [Bahram Fard, Hiva, Khabeiri, Mohammad, Faridouni, Massoud, & Seidi, Suleiman. \(2015\). The effect of stability in the team and its factors with the level of team success in the clubs of the Premier Football League of Iran. Journal of Sports Management, 8\(2\), 169-187. \(in persian\).](#)
- [Bai, Nasser, Qanbarpour Nosrati, Amir, Hosseininia, Seyed Reza. \(2014\). Relationship between customer relationship management and customer satisfaction in sports and youth departments of Golestan province. Human resource management in sports, 2\(2\), 129-137. \(in persian\).](#)
- [Bakshishi, Mehdi, Majid, Jalali Farahani, & Sajid, Pourhasan. \(2011\). The relationship between coaching efficiency and group cohesion in Iranian Premier League volleyball teams. Sports Management Studies 4\(16\), 175-188. \(in persian\).](#)
- [Boxill, J. \(2003\). The ethics of competition .](#)
- [Chidori, K., & Yamamoto, Y. \(2017\). Effects of the lateral amplitude and regularity of upper body fluctuation on step time variability evaluated using return map analysis. PloS one, 12\(7\), e0180898 .](#)
- [Cotterill, S. T. \(2012\). Team psychology in sports. Theory and practice. Routledge .](#)
- [Crocket, H. \(2016\). The changing face of Ultimate Frisbee and the politics of inclusion Women in Action Sport Cultures \(pp. 259-278\): Springer.](#)
- [Dawoodi, Mohammad. \(1385\). Basic approaches and questions in moral education. Islamic Studies Association, 2\(2\), 351-371. \(in persian\).](#)
- [Douvis, J. \(2014\). What makes fans attend professional sporting events? A review. . Advances in Sport Management Research, 1, 40-70 .](#)
- [Fattah Pourmarandi, Morteza, Seyed Mohammad, Kashif, & Mirhasan, Seyed Aamiri. \(2015\). Investigating the effect of ethical education on the ethical decision-making of sports coaches. Ethical knowledge 14-۴۱\) .\(۵۵ \(in persian\).](#)
- [Hardman, A., Jones, C., & Jones, R. \(2010\). Sports coaching, virtue ethics and emulation. Physical Education and Sport Pedagogy, 15\(4\), 345-359 .](#)

- Hermanson, D. R., Justice, S. E., Ramamoorti, S., & Riley Jr, R. A. (2017). Unique characteristics of predator frauds. *Journal of Forensic Accounting Research*, 2(1), A31-A48 .
- Johansson, S., Kenttä, G., & Andersen, M. B. (2016). Desires and taboos: Sexual relationships between coaches and athletes. *International journal of sports science & coaching*, 11(4), 589-598 .
- Jones, R. L., Cassidy, T. G., & Potrac, P. (2008). *Understanding sports coaching: The social, cultural and pedagogical foundations of coaching practice*: Routledge.
- Kalantari, Azarbani, Ahmed and Reza. (1385). Principles and basics of sports physical education. Tehran, Aizh Publications, second edition, first edition. (in persian).
- Khosravi Zadeh, E., Khalaji, h., & Mandalizadeh, Z. (2019). Compilation of the ethical charter of the coaches of the sports delegations of Markazi province. *Human resource management in sports*, 6(2), 357-374 (in persian).
- Klimova, B. F., & Semradova, I. (2013). Innovation in tertiary education and professional codes of ethics. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 83, 161-164 .
- Masoume, Imanipour. (2011). Principles of professional ethics in education. *Ethics and History of Medicine*, 5(6), 27-41. (in persian).
- Naderian Jahromi, Massoud. (1390). Creative in sports. Nasima Publications, Tehran. (in persian).
- Park, H., & Stoel, L. (2005). A model of socially responsible buying/sourcing decision-making processes. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 33(4), 235-248 .
- Ramzani Nejad, Rahim. (1386). Principles and basics of physical education and sports. Out of place, the morning of the book. (in persian).
- roh afza, Samira, & Nasrin Azizian Kohan and Mehrdad Moharramzadeh. (2019). *A Study of the Relationship between Professional Ethics and Personality Traits of Sports Coaches*. Paper presented at the 2nd National Conference on Social Injuries, Ardabil .
- Rosa, B. A. (2015). Ethics in Sport-Guidelines for Coaches. *unoBateDesig Institute for Human Development (iLIDH)* .
- Sabouri, Hossein (1383). ethics in Sport. Sabouri Publishing, Tehran. (in persian).
- Sarmadi, Mohammad Reza, Ismaili, Zohra, Shirbighi, Maryam, & Moradi, Ali. (2015). Investigating the relationship between the use of globalization tools and the hijab of women in Iran's premier futsal league. *Scientific-Promotional Quarterly of Communication Management in Sports Media*, 2(7), 29-40. (in persian).
- Seyed Ameri, Mirhasan, Kashif, Seyed Mohammad, Fatahpour Marandi, Morteza. (2014). Ethical decision making of sports coaches based on coaching position and experience. *Sports Management Studies*, 7(29), 141-158. (in persian).
- Shahi Avini, & Mahboubeh; Poursoltani Zarandi, H. a. S., Reza. (2014). *The First National Conference on New Research Achievements in Physical Education*. Paper presented at the The First National Conference on New Research Achievements in Physical Education. .
- Shajie, R., Kozechian, H., & Ehsani, M. (2013). Influence of Iranian Professional Soccer Players Ideology on their Ethical Decision-Making. *Sport Psychology Review*, 1(2), 27-38 .
- Siegel, H. (2013). *Educating reason*: Routledge.
- Stephens, D. E. (2001). Predictors of aggressive tendencies in girls' basketball: An examination of beginning and advanced participants in a summer skills camp. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 72(3), 257-266 .
- Talebian Nia, Behzad, Hossein, Mozafari, Amir Ahmed, and Morteza. (1387). Examining the state of development of ethical behavior in the country's championship sports and providing a solution. *Sports Biology (Movement)*, 37.(۱۹۷-۱۷۱) (in persian).
- Thompson, M., & Dieffenbach, K. (2016). Measuring professional ethics in coaching: Development of the PISC-Q. *Ethics & Behavior*, 26(6), 507-523 .
- Walters, S. R., Schluter, P. J., Oldham, A. R., Thomson, R. W., & Payne, D. (2012). The sideline behaviour of coaches at children's team sports games. *Psychology of sport and exercise*, 13(2), 208-215 .
- Wooden, J., & Jamison, S. (1997). *Wooden: A lifetime of observations and reflections on and off the court*: Contemporary Books Chicago, IL.